

Pangandussektori IV kvartali 2020 ülevaade

Hoolimata COVID-19 kriisist ja negatiivsetest ootustest oli terve möödunud aasta (sh neljas kvartal) Eesti pangandussektori jaoks edukas. Siiski on pangandussektori näitajate halvenemise tõenäosus alanud aasta alguses kasvanud. Maksepuhkusel olevate laenude summa langus on sektoris sisuliselt peatunud, vastavate laenude osakaal laenuportfellis püsis 2021. aasta veebruaris kolmandat kuud järjest 2,5% juures (tegemist on alates COVID-19 kriisi algusest antud maksepuhkuste näitajaga ehk see ei viita sektori n-ö tavapärasele tasemele). Nii neljanda kvartali kui ka veebruari lõpu seisuga ulatus ettevõtete maksepuhkusel olevate laenude osakaal ettevõtete laenuportfellis 3,3%ni, samal ajal kui majapidamiste võrreldav näitaja oli 1,8%.

Põhinäitajad	III kvartal 2020	Muutus	IV kvartal 2020
Laenujäägi aastakasv	-0,2%	?	2,3%
Hoiuste jäägi aastakasv	14,7%	?	20,3%
Laenude ja hoiuste suhtarv	88%	?	83%
Pikaajaliste viivislaenude osakaal laenuportfellis	0,69%	?	0,59%
Likviidsuskattekindaj	175%	?	179%
Puhaskasum	90 mln eurot	?	115 mln eurot
Kulude ja tulude suhe	50%	?	48%
Omakapitali tootlikkus	8,4%	?	8,8%
Varade tootlikkus	0,99%	?	1,00%
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv	26,4%	?	25,7%

Hoolimata COVID-19 kriisist ja negatiivsetest ootustest oli terve möödunud aasta (sh neljas kvartal) Eesti pangandussektori jaoks edukas. Siiski on pangandussektori näitajate halvenemise tõenäosus alanud aasta alguses kasvanud. Maksepuhkusel olevate laenude summa langus on sektoris sisuliselt peatunud, vastavate laenude osakaal laenuportfellis püsis 2021. aasta veebruaris kolmandat kuud järjest 2,5% juures (tegemist on alates COVID-19 kriisi algusest antud maksepuhkuste näitajaga ehk see ei viita sektori n-ö tavapärasele tasemele). Nii neljanda kvartali kui ka veebruari lõpu seisuga ulatus ettevõtete maksepuhkusel olevate laenude osakaal ettevõtete laenuportfellis 3,3%ni, samal ajal kui majapidamiste võrreldav näitaja oli 1,8%.

Kui kriisi algfaasis ehk 2020. aasta 25. märtsil oli pankade iganädalase eriraporteerimise andmete kohaselt viivislaene 3,4% majapidamiste ja äriühingute portfellist, siis 2021. aasta veebruari lõpus oli

sama näitaja eelmise aasta lõpuga sarnaselt 2,5%. Restruktureeritud laenude osakaal oli 25. märtsil 3,1% ja veebruari lõpus 2,9%. Sektori mittetöötavate laenude osakaal saavutas oma põhja ehk 1,6% taseme neljanda kvartali lõpus ning veebruari lõpuks oli mittetöötavate laenude osakaal kasvanud 1,7%ni (2020. aasta märtsis 1,9%). Seejuures paistavad veidi enam silma tarbimislaenud – nende mittetöötavate laenude osakaal küündis neljanda kvartali lõpus 2,3%ni, olles aasta aega varem 1,7%.

Peale teise kvartali laenujäägi langust muutusid pangad aasta teises pooles taas julgemaks. Nii kasvas pangandussektori laenuportfelli maht neljandas kvartalis võrreldes eelmise aasta sama perioodiga ja seega ka 2020. aastal 2,3% (kolmandas kvartalis oli kasv 0,2% võrreldes eelmise aasta sama perioodiga) ehk 28,26 miljardi euroni. Laenumahu kasvu vedasid eelkõige eraisikud, kuigi ka mittefinantsettevõtete laenujääk kerkis aastaga 0,7%. Mittefinantsettevõtete laenumahu kasvu taga on seejuures kinnisvarasektoris tegutsevad ettevõtted. Teisalt alanes näiteks majutus- toidlustussektori laenujääk aastaga kolmandiku võrra, kaubandussektori laenujääk 12% ja tööstussektori oma 8%.

Enam kui 90 päeva viivises olnud laenude osakaal laenujäägis vähenes neljanda kvartali lõpuks 0,6%-le, olles kolm kuud varem 0,7% ja aasta varem 0,8%. Kui pangad teises kvartalis kasvatasid COVID-19 kriisi mõjul allahindluste mahtu, siis 2020. aasta teises pooles langesid allahindlused taas tagasi. Allahindlused ületasid aasta lõpus üle 90 päeva viivises olnud laenude mahtu sarnaselt eelnenud kvartaliga 1,4kordselt (2019. aasta lõpus 1,2kordselt).

Nii nagu eelnenud kvartalites jätkus hoiuste mahu kiire kasv ka aasta viimases kvartalis, kasvades aastaga 20% ja kvartaliga 7,6% ning ulatudes 34,1 miljardi euroni. Pangandussektori likviidsete varade maht suurenes neljanda kvartaliga 13% ehk 11,8 miljardi euroni. Kõik pangad täitsid jätkuvalt likviidsuskattenõuet (LCR) ehk 100% normatiivi.

Pangandussektor teenis neljandas kvartalis soolo arvestuses puhaskasumiks 115 miljonit eurot ehk 40 miljonit enam kui aasta tagasi samas kvartalis. Aastatagusega võrreldes teeniti nähtavalt enam dividendi- ja finantsinvesteeringute tulu, puhaskasumile mõjusid positiivselt ka madalamad intressi- ja teenustasukulud. Sektori omakapitali tootlikkus ulatus 2020. aastal 8,8%ni, ületades sellega ka eelnenud aasta 7,7% näitajat. Kulude-tulude suhtarv langes aasta lõpuks 48%-le (2019. aastal 54%).

Peamised arengusuunad ja riskid

- Erinevad toetusmeetmed aitasid möödunud aastal pangandussektori krediitkvaliteeti kontrolli all hoida ja kohati isegi parandada. Sellegipoolest peab meeles pidama, et nii neljanda kvartali kui ka kogu aasta head tulemused saavutati osaliselt tänu hästi toimunud toetustele (eelkõige riigipoolsed palgatoetused ja pankade pakutud maksepuhkused). See tähendab, et toetusmeetmete täielik või osaline eemaldamine võib 2021. aastal kaasa tuua seni edukalt kontroll all hoitud riskide osalise realiseerumise.
- Pärast COVID-19 kriisi põhjustatud ehmatust teises kvartalis muutusid pangad aasta teises pooles taas julgemaks ehk laenude väljastamine aktiveerus. Sektori laenujääk kasvas 2020. aasta viimases kvartalis nii eelnenud kvartaliga kui ka eelnenud aastaga võrreldes. Kasvu vedasid eelkõige eraisikud, ent oma panuse andsid ka (kinnisvarasektori) ettevõtted.
- Pankade krediitkvaliteet püsib hea. Mittetöötavate laenude osakaal oli 2020. aasta lõpus

isegi madalam kui aasta varem ning üle 90 päeva viivises olnud laenude osakaal alanes neljanda kvartali lõpuks 0,6%ni, millele aitas kaasa mittetöötavate laenude müük. Nimetatud positiivsetele arengusuundumustele on kaasa aidanud muu hulgas ka maksepuhkuste andmine (st mõistlik on eeldada, et ilma toetusmeetmeteta oleksid viidatud osakaalud kõrgemad). Pikaajalised viivislaenud olid aasta lõpus jätkuvalt 144% ulatuses allahindlustega kaetud.

- Pangandussektori likviidsusnäitaja LCR ületas aasta lõpus 1,8kordselt normatiivi. Lisaks LCR-varadele hoidsid pangad täiendavat likviidsust LCR-välistes instrumentides. Alates 2020. aasta esimese kvartali lõpust on pangad likviidsusele palju tähelepanu pööranud, mis on aidanud Eesti pangandussektori likviidsusriski madalal hoida.
- Eesti pankade kasumlikkus on oluliselt kõrgem kui Euroopa Liidu (EL) pankadel keskmiselt: 2020. aasta sektori omakapitali tootlikkuseks kujunes 8,8%, mis ületab ka eelnenud aasta näitajat. ELi keskmine näitaja ulatus 2020. aasta kolmanda kvartali lõpus 2,5%ni. COVID-19 viiruse teise lainega seotud piirangud majandustegevusele, aga ka toetusmeetmete, sealhulgas moratoriumi lõppemine on selge negatiivne risk krediitkvaliteedile. Nende riskide realiseerumine mõjuks negatiivselt ka sektori kasumlikkusele.
- Konsolideeritud taseme CET1 suhtarv alanes kolmanda kvartali 26,6%-lt aasta lõpuks küll 25,7%ni, ent see peegeldab jätkuvalt pankade tugevat kapitali adekvaatsust. Tugev kapitaliseeritus aitab võimalike kriisi mõjul tekkivate krediitkahjumitega edukamalt toime tulla, vähendades sellega ka kapitaliga seotud riske.
- IT-riskidest olulisemateks on tõusnud küberriskid. Suurenenud on erinevat tüüpi õngitsusründed klientide vastu ja ka teenustõkkeründed (DDOS) pankade vastu. Teenusetõkkerünnetega on pangad siiani hästi hakkama saanud, suuremahulisi pikaajalisi katkestusi teenustes ei ole olnud. Samas vajab see valdkond jätkuvalt pidevat tähelepanu ning arendamist.

[Pangandussektori kvartali ülevaated](#)

Viimati muudetud 12.04.2021